

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ มูลนิธิฯ
ในวันอาสาฬหบูชา ๒๕๕๓

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ มูลนิธิฯ ในวันอาสาฬหบูชา ๒๕๕๓

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

www.dhammadhome.com

www.dhammadhome.com

วันนี้ เมื่อสองพันห้าร้อยเก้าสิบแปดปีที่แล้ว ในวันเพ็ญอาสาฬหบูชา พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง พระธรรมจักกัปปวัตตนสูตร แก่พระปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เขตเมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย อันเป็นพระธรรมเทศนาครั้งแรก หลังจากที่พระพุทธรองค์ทรงตรัสรู้

เมื่อจบพระธรรมเทศนา ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ พร้อมกับพรหมจำนวน ๑๘ โกฏิ (๑๘๐ ล้าน) บรรลุเป็นพระโสดาบัน ครั้งนั้นมีพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และ พระสงฆ์ บังเกิดขึ้นแล้วในโลก

นอกจากนั้น ในวันอาสาฬหบูชานี้ ยังมีเหตุการณ์ที่สำคัญๆ อื่นๆ เกิดขึ้นอีกด้วย

ท่านที่สนใจขอเชิญคลิกอ่านได้ที่ครับ... [ย้อนรำลึกเหตุการณ์วันอาสาฬหบูชา](#)

หากมิได้ศึกษาพระธรรม ใครเลยจะรู้ว่า การได้มีโอกาสอันเลิศซึ่งเป็น “ณ กาลครั้งหนึ่ง” อันบุคคลที่มีได้สั่งสมเจริญเหตุที่ดีไว้ ถาจักได้มาพบ และได้ฟัง พระธรรม ที่ควรค่าแก่การรู้ยิ่งในสถานที่ที่แวดล้อมไปด้วยมิตร อันจักเป็นไปเพื่อการดับทุกข์ทั้งปวงได้ในวันหนึ่ง

การได้มาฟังพระธรรม ณ สถานที่นี้ โดยท่านอาจารย์และคณะวิทยากร ผู้เป็น กัลยาณมิตรที่มีเมตตา นำพระธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงไว้ดีแล้วนั้นมา ถ่ายทอดให้พวกเราได้เข้าใจขึ้น ย่อมเป็นความปิติยินดี ยิ่งการได้พบเพื่อนสหายธรรม ผู้มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในการอันเป็นกุศลทั้งหลาย ย่อมทำให้ใจเบิกบานด้วยกุศลธรรม ยากบรรยาย...

กุศลธรรมทั้งหลายที่เป็นไปนี้เอง เมื่อสิ่งสมจณมีกำลัง ย่อมเป็นเหตุ เป็นปัจจัย ให้กุศลประการต่างๆ เกิดได้บ่อยขึ้นในชีวิตประจำวัน การได้ฟังพระธรรมบ่อยๆ เนืองๆ ย่อมเป็นเหตุ เป็นอาหาร ให้สติและปัญญา เกิดขึ้นได้ตามกำลัง ด้วยความเป็นอนัตตา หาใช่ด้วยความจดจ้อง ต้องการ ด้วยความเป็นอัตตาตัวตนไม่

กุศลธรรมทั้งหลายนั้นเป็นสุขโดยสภาวะอยู่แล้ว เมื่อกุศลเกิดบ่อยขึ้นในชีวิตประจำวัน ชีวิตของบุคคลย่อมเป็นสุขเอง โดยไม่ต้องไปไขว่คว้าหาความสุข อยากมีสุข แต่อย่างไร จะนั่ง นอน ยืนเดิน หรือไปที่ไหนๆ ก็ไปด้วยใจอันเป็นสุข (ไม่ลืมนึกว่า แม้สุขก็ไม่เที่ยง ไม่ใช่เรา แต่เป็นธรรมะ) หากจะกล่าวโดยถูกต้องตามที่ได้ยินได้ฟังมาก็คือการมีชีวิตอยู่อย่าง "ความเป็นผู้มีปรกติอบรมเจริญสติ" นั่นเองครับ

สำหรับการสนทนาธรรมที่มูลนิธิฯ ในวันอาสาฬหบูชาปีนี้ ช่วงเช้าได้ยกพระสูตร
นตุมหากสูตร มาสนทนาครับ

[๗๑] กรุงสาวัตถี. ณ ที่นั่นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลาย
ว่า ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย สิ่งใดไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละสิ่งนั้นเสีย สิ่ง
นั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว จักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข ดูก่อนภิกษุ
ทั้งหลาย ก็อะไรไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย รูปไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละ
รูปนั้นเสีย รูปนั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว จักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข...
เวทนา...สัญญา...สังขาร...วิญญาณ ไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละ
วิญญาณนั้นเสีย วิญญาณนั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว จักเป็นไปเพื่อประโยชน์
เกื้อกูล เพื่อสุข.

พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย ชันธรวรรค เล่ม ๓ -หน้าที่ ๗๑

นตุมหากวรรคที่ ๔ นตุมหากสูตรที่ ๑

(ว่าด้วยขันธ & ไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย)

[๗๒] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เปรียบเหมือนชนพืงนำไป พืงเผาหรือกระทำตาม
ปัจจัย ซึ่งหญ้า ไม้ กิ่งไม้ และใบไม้ ในเขตวันวิหารนี้ ก็เธอทั้งหลายพืงคิดอย่างนี้หรือ
ว่า ชนย้อมนำไป ย้อมเผา หรือย้อมกระทำตามปัจจัยซึ่งเราทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลาย
กราบทูลว่า ไม่ใช่อย่างนั้น พระเจ้าข้า...

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามว่า ชื่อนั้นเพราะเหตุไร ? ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เพราะสิ่งนั้นไม่ใช่ตนหรือ นับเนื่องในตนของข้าพระองค์ทั้งหลาย.

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ฉันทันนั้นเหมือนกัน

รูป ไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละรูปนั้นเสีย รูปนั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว จักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข

เวทนา ไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละเวทนานั้นเสีย เวทนานั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว จักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข

สัญญา ไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละสัญญานั้นเสีย สัญยานั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว จักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข

สังขาร ไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละสังขารนั้นเสีย สังขารนั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว จักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข

วิญญาณ ไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงละวิญญาณนั้นเสีย วิญญาณนั้นอันเธอทั้งหลายละได้แล้ว จักเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อสุข

จบ นตฺมหากสูตรที่ ๑

อนึ่ง ข้าพเจ้าขออนุญาตนำข้อความบางตอนที่มีการสนทนาในวันนั้นมาให้ทุกท่านได้พิจารณาดังนี้...

ท่านผู้ฟัง (คุณอรรณพ) : กราบท่านอาจารย์ และ ท่านวิทยากรทุกท่านนะคะ...
ท่านอาจารย์คะ พระสูตรที่นำมาศึกษาในวันนี้ก็เป็นเรื่องของขันธ ๕ ก็คือ ไม่ใช่ของเธอ ไม่ใช่ของใคร แล้วก็... จงละ... ไม่ติดข้องในขันธ ๕... ที่นี้ ท่านอาจารย์ก็กล่าวเสมอว่าจะเริ่มละ... เลยไม่ได้ ต้องเริ่มต้นให้เห็นถูก เข้าใจถูกในสภาพธรรมะ คือ ขันธ ก่อนว่า ขันธนี้ ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตนอย่างไร ต้องเริ่มความเห็นถูกตรงนี้.... ก็เลยจะขอความกรุณาท่านอาจารย์ พูดถึงรายละเอียดของคำว่า จะต้องมีความเห็นถูกในสภาพธรรมะ หรือว่าในขันธก่อนคะ

ท่านอาจารย์ : ค่ะ ละความไม่รู้ ถ้าได้ยินคำว่าธรรมะนะคะ แต่ก่อนนี้เข้าใจว่าอย่างไร ? พอได้ยินคำว่า ธรรมะ หมายถึงความถึงสิ่งซึ่งมีจริงๆ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ความจริงของสิ่งที่มีจริงแน่นอน เพราะฉะนั้น "เข้าใจ" ได้นะคะว่า " ธรรมะ คือ สิ่งที่มีจริง" จะเรียกอะไรก็ได้ใช่ไหมคะ แต่สิ่งที่มีจริงคือ สิ่งนั้น "กำลังปรากฏ" รู้ว่ามีจริงๆ "เมื่อปรากฏ"

...ก่อนอื่นเลยคะ ไม่ต้องไปหาธรรมะที่ไหน แต่สิ่งใดก็ตามที่มีจริงในขณะไหน สิ่งนั้น เกิดปรากฏ "ลักษณะ" นั้นๆ ให้รู้ว่า "สิ่งนั้นแต่ละสิ่ง" เป็นธรรมะแต่ละอย่าง ไม่ได้ "ซ้ำ" กันเลยนะคะ "แต่ละหนึ่ง" เกิดขึ้น แล้วก็ดับไป นี่คือ "ความละเอียด" ของธรรมะซึ่งไม่ใช่เพียงแต่รู้ว่าเป็นธรรมะ...แต่ยังรู้ด้วยว่า ธรรมะนั้น...ต้องเกิด...เป็นหนึ่ง...แล้วก็ดับ แต่ละหนึ่ง...แต่ละหนึ่ง...ไม่ซ้ำกันเลย...

...นี่คือ สิ่งที่เกิดแล้ว ดับไป จะเป็นของใคร ? หรือว่า จะเป็นของใครได้อย่างไร ?
แม้ว่า จะไม่ใช่คำว่า " ชันธ " แต่ใช้คำว่า " ธรรมะ " คือ สิ่งที่มีจริง สิ่งที่มีจริงนั้นนะคะ
เกิด...แล้วดับไป...จะเป็นของใคร?...

... การฟังธรรมะคือรู้ว่า กำลังพูดถึง สิ่งที่มีจริงๆ โดยนัยยะต่างๆ แต่ไม่ว่า
โดยนัยยะที่ใช้คำว่า ชันธ์ ธาตุ อายตนะ ปฏิจจสมุปบาท มากมาย ในพระไตรปิฎก
ก็คือ กล่าวถึง "ธรรมะ" นั่นเอง ที่มีจริงๆ

... ถ้าจะไม่พูดถึง "ชันธ์" ก่อน แต่พูดถึงสิ่งที่มีจริงๆ แล้ว สิ่งที่มีจริง...เกิด....ดับ
...นะคะ ทุกอย่างที่มีจริง...เกิด...ดับ ก็ตรงกับความหมายของคำว่า "ชันธ์" คือ เป็น
ธาตุ หรือ ธรรมะ ซึ่ง "ว่างเปล่า" จากการเป็น "สิ่งหนึ่งสิ่งใด" ที่เที่ยง หรือ (ว่าง) จาก
การเป็น สัตว์ เป็นบุคคล ต่างๆ...

...เพราะฉะนั้น ก็พิจารณาถึง "สิ่งที่มีจริง" ใน "ขณะนี้" นะคะ...เป็นธรรมชาติ
พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้...เกิดขึ้น...แล้ว...ดับไป...แต่ละหนึ่ง...
เป็น "ขันธ"

...แต่ทำไมกล่าวถึงขันธ ๕ ตามการยึดถือ...
เพราะเหตุว่า...ตั้งแต่เกิด..จนตาย...นี่นะ ทุกคน
ก็เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส
..."ติดข้อง" ในอะไร ? ...ใน "สิ่งที่ปรากฏ"

...เพราะฉะนั้น "พื้นฐานความเข้าใจ" นี้สำคัญ
มาก เมื่อ "เข้าใจ" แล้วจะทรงใช้ปัญญาชนะว่า
อะไร ก็ความหมายตรงนั้นคะ...ถ้าใช้คำว่า ขันธ
ก็หมายความว่าถึงสิ่งที่เป็นธรรมชาติที่เกิดดับ แต่
"หลากหลาย" เพราะว่า "บางธรรมชาติ" ก็ไม่
สามารถจะรู้อะไรได้เลย และ "บางธรรมชาติ" ก็
เป็นธาตุรู้เกิดขึ้นแล้วต้องรู้

ด้วยเหตุนี้ เมื่อธรรมชาติที่ไม่รู้อะไร มีจริงๆ เป็น
รูปธรรม ใช้คำว่า "รูปขันธ" ก็เหมือนกัน

...หรือว่า ธาตุที่เกิดขึ้น เป็นธาตุรู้ เช่น เห็น คิดนึก สุข ทุกข์ ต่างๆ ก็มีจริงๆ เวลา
ที่ทุกข์เกิด จะเปลี่ยนทุกข์ ให้เป็นอย่างอื่น ก็ไม่ได้ ทุกข์ ก็ไม่ใช่ของใคร ทุกข์ เกิดขึ้น
แล้วก็ดับไป ไม่ได้มีอยู่ตลอดเวลา...เพราะฉะนั้น...ทุกข์นั้น ก็คือ "ขันธ" เพราะ เกิด-ดับ

...ถ้ามีความเข้าใจอย่างนี้...จะเข้าใจความหมาย ธรรมะ ที่แสดงโดยนัยยะของ "ขันธ" และที่ทรงแสดงจำนวนไว้ ๕ ก็ตามการยึดถือ (อุปาทานขันธ ๕)... เพราะว่า เมื่อเกิดมาในโลกที่มีสี่สังขาร ๕ สบายๆ งามๆ ต่างๆ น่าดูบ้าง ไม่น่าดูบ้าง แล้วแต่ว่าจะว่า "สิ่งนั้น" จะปรากฏเมื่อไหร่ จึงจะ "เห็น" อะไร ก็เป็นสิ่งที่ "พอใจ" ที่จะเห็น "พอใจ" ที่จะได้ยิน "พอใจ" ที่จะได้กลิ่น "พอใจ" ที่จะได้ลิ้มรส "พอใจ" ที่จะได้กระทบสัมผัสกาย เพราะฉะนั้น ทั้งหมดที่มีนี้ ก็เป็น "ที่ตั้งของการยึดถือ" จึงจำแนกธรรมะที่ เกิด-ดับ เป็น "ขันธ ๕" ตามการ "ยึดถือ"

www.dhammadhome.com

กราบท่านอาจารย์
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกๆ ท่านครับ

